AVİM Yorum • No: 2025 / 31 • Mart 2025

BATI ERMENİSTAN İDDİASI VE KAMUOYUNDAKİ YANSIMALARI

Tuğçe TECİMER - Selenay Erva YALÇIN

-

Geçtiğimiz günlerde Nikol Paşinyan hükümeti 10 Türk gazeteciyi Ermenistana davet ederek onların sorularını yanıtlamıştır. Gazetecilere verdiği beyanatlarda, "Anayasamızda Batı Ermenistan [Doğu Türkiye] ifadesi yer almıyor. Başka yerlerde mevcut ama anayasamızda yok ifadelerini kullanmıştır. Bu açıklama daha önce defaatle üzerinde durduğumuz anayasa değişikliği ve "Batı Ermenistan" konusunu bir defa daha gündeme getirmiştir.

Paşinyanın bahsettiği başka yerler ifadesi Ermenistan Anayasası'nın giriş kısmında açıkça atıf verilen Bağımsızlık Bildirgesidir. Daha önce de çok defa üzerinde durduğumuz üzere, anayasa devletlerin iç hukuktaki hiyerarşik sıralamasında en temel ve üst belgedir. Ermenistan Anayasasının giriş kısmında atfa tabi olan Bağımsızlık Bildirgesi de aksi hukuki belgelerle ispatlanmadığı için anayasa hükmündedir ve günümüze kadar da öyle yorumlanagelmiştir. Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin Azerbaycan ile sınırların belirlenmesi hususunda vermiş olduğu kararda Bağımsızlık Bildirgesinin tarihi bir belge olduğu ve geçerli olmadığı (açıkça olmasa da) ifade edilmiştir. Ne var ki anayasa, devlet hukukunda sahip olduğu güç nedeniyle Azerbaycan ile barış süreci bakımından net açıklamalara ve değişikliklere ihtiyaç duymaktadır. Bağımsızlık Bildirgesine olan açık atfın kaldırılması hakkında herhangi bir açıklama yapmaktan çekinen Paşinyan ve hükümete bağlı diğer yetkililer; 2027de gerçekleşmesi planlanan anayasa değişikliği için hayati olan bu sorunu görmezden gelmekte, Anayasa Mahkemesi'nin verdiği karar ile Bağımsızlık Bildirgesinin fiilen yürürlükte olmadığını iddia etmektedirler. Bu iddianın hukuk dünyasında bir yansıması olmadığı durumu, izahtan varestedir.

Batı Ermenistan kavramının geçtiği tek yer Bağımsızlık Bildirgesi de değildir. Bilindiği gibi Erivanda bulunan Tsitsernakaberd (Ծիծեռնակաբերդ) isimli mimari yapıda Batı Ermenistan'daki" 12 vilayeti temsil ettiğine dair beyanlar bulunmaktadır.[1] Ayrıca Ermenistandan "Batı Ermenistan Turu" adı altında Türkiyenin belirli illerine turistik geziler düzenlendiği de açık kaynaklardan görülmektedir. Görüldüğü üzere Paşinyan her ne kadar Anayasada Batı Ermenistan lafzının geçmediğini belirtse de, sadece Bağımsızlık Bildirgesinde değil Ermenistan vatandaşlarının bakış açılarında da "Batı Ermenistan" bir fikir olarak yerini korumaktadır.

Sonuç olarak Ermenistan vatandaşları nezdinde bu ulaşılmaz fikrin kendine gündemde

sıkça yer edinmesi, Paşinyan hükümetinin aksi yönde herhangi bir çabası olmadığı için kolaylaşmaktadır. Hâlihazırda 2018den beri planlandığı iddia edilen anayasa değişikliği, Bağımsızlık Bildirgesine yapılan atfın kaldırılması açısından makul bir zemin oluşturmaktadır. Paşinyan tarafından da sıkça modern politikalara ve uluslararası hukuka aykırı olduğu için eleştirilen ve tarihi olduğu cihetiyle görmezden gelinen belge, anayasa değişikliği ile birlikte hukuk çerçevesinin dışına atılıp tarihteki yerini almalıdır.

[1] Lilit Avazyan, Ծիծեռնակաբերդը՝ Աղոթատեղի և Ուխտավայր, *HolyTrinity*, 24 Nisan 2012, https://web.archive.org/web/20140711162343/http://www.holytrinity.am/posts/view/167

Yazar Hakkında :

-

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Tuğçe TECİMER - Selenay Erva. 2026. "BATI ERMENİSTAN İDDİASI VE KAMUOYUNDAKİ YANSIMALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 31. Mart 27. Erişim Eylül 24, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/BATI-ERMENISTAN-IDDIASI-VE-KAMUOYUNDAKI-YANSIMALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır